

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА ЗА VII КЛАС

(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по география и икономика в **седми** клас е насочено към продължаване формирането и развитието на географската култура чрез овладяването на базисни знания, умения и придобиването на ключови компетентности от учениците за заобикалящото пространство на регионално и локално ниво чрез изучаване на Европа, Балкански полуостров и България. Основната цел е учениците да намерят смисъл от наученото и да открият приложението му в нови и непознати ежедневни ситуации. От тях не се изисква безцелно запаметяване на данни и факти, а опознаване на подходите и средствата за намиране и използване на географското знание за личностна, професионална и социална реализация.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентности	Знания, умения, отношения
География на континентите и страните	<p>Характеризира географското положение и границите на Европа и Балканския полуостров и на избрани страни в тях.</p> <p>Характеризира особеностите на природата на Европа и Балканския полуостров.</p> <p>Оценява значението на релефа, полезните изкопаеми, климата, водите, почвите, растителността и животинския свят в Европа и Балкански полуостров за стопанската дейност.</p> <p>Характеризира политическата карта, населението, стопанството в Европа и в избрани страни (Великобритания, Франция, Германия).</p> <p>Характеризира политическата карта, населението, стопанството на Балканския полуостров и в избрани страни (Румъния, Сърбия, Северна Македония, Гърция).</p>
География на България	<p>Характеризира географското положение и границите на България.</p> <p>Характеризира релефа, климата, водите, почвите, растителността, животинския свят и</p>

	<p>природните области в България.</p> <p>Характеризира населението и селищата в България.</p> <p>Познава формата на управление и държавното устройство.</p> <p>Характеризира основни стопански дейности.</p>
Географска информация	<p>Разграничава видове географски карти и основни начини за картографиране за извличане на конкретна географска информация.</p> <p>Използва географска информация от различни източници.</p> <p>Изразява мнение за географски проблем(и) на базата на подбрана географска информация.</p> <p>Представя географска информация в карта, текст, различни графични изображения или чрез информационни технологии.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Географска информация	<ul style="list-style-type: none"> • Работи с елементите на географската карта – определя географски координати по карта, изчислява действителни разстояния с помощта на числения мащаб. 	числен мащаб
География на континентите и страните. Европа	<ul style="list-style-type: none"> • Определя географското положение, големината и границите на Европа и на Балкански полуостров. • Сравнява географското положение на Европа и Азия по карта. • Описва бреговете на Европа и на Балкански полуостров по карта. • Оценява значението на географското положение и бреговете. • Характеризира релефа на Европа и на Балкански полуостров. • Обяснява влиянието на факторите за формиране на климата в Европа и на Балкански полуостров. <ul style="list-style-type: none"> • Характеризира климатичните елементи и тяхното териториално проявление. • Характеризира климатичните пояси и планинската климатична област в Европа. 	<p>далматински тип бряг</p> <p>фиордов тип бряг</p> <p>Северноатлантическо течение</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Характеризира съвременното стопанство и териториалното разпределение на основни стопански дейности в Европа. • Характеризира съвременното стопанство на Балкански полуостров вкл. по стълбчеста и кръгова диаграма. • Разбира ролята на международното сътрудничество за стопанското развитие на страните. • Групира страни по териториален признак: страни в Северна, Западна, Средна, Южна, Източна Европа и Балкански полуостров. • Характеризира страните Великобритания, Франция, Германия, Румъния, Сърбия, Северна Македония и Гърция по съществени признаци. • Представя изучена страна по избор от Европа и Балкански полуостров в различни форми. 	
География на България	<ul style="list-style-type: none"> • Определя географското положение и границите на България. • Сравнява големината на България с тази на останалите европейски и/или балкански държави. • Характеризира главните черти на релефа. • Познава характерните полезни изкопаеми и тяхното териториално разпространение. • Обяснява влиянието на факторите върху климатичните елементи и области на България. • Изработва климатограма. • Характеризира водите: главен вододел, отточни области. • Характеризира река (Искър, Янтра, Марица, Камчия, Струма, Места, Тунджа, Арда) с помощта на хидрограма и езеро (Сребърна, Варненско, Бургаско). • Прави обща характеристика на почвите, растителността и животинския свят. • Представя специфичните особености от природата на България в различни форми (текст, постер, презентация). 	<p>кръстопътно географско положение</p> <p>преходно-континентална, континентално-средиземноморска черноморска климатична област</p> <p>сиви горски почви смолници, алувиално-ливадни почви</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Отговаря на географски въпрос за природата на България. • Оценява релефа, полезните изкопаеми, климата, водите, растителността и животинския свят на България като фактор за стопанска дейност. • Нанася върху контурна карта (вкл. в дигитален формат) названията на географските обекти: крайните точки на България; ГКПП – Русе, Видин, Калотина, Кулата, Капитан Андреево, Гюешево; планини – Рила, Пирин, Стара планина, Родопи, Витоша; езера – Сребърна, Варненско, Бургаско; реки – Искър, Янтра, Марица, Камчия, Струма, Места, Тунджа, Арда. • Характеризира природните области – Дунавска равнина, Старопланинска област, Краищенско-Средногорска област, Тракийско-Странджанска област, Рило-Родопска област, Българско черноморско крайбрежие по съществени признаци: географско положение и териториален обхват, релеф, полезни изкопаеми, климат, води, почви, растителност, животински свят и защитени територии (резервати „Сребърна“ и „Камчия; национални паркове „Централен Балкан“, „Рила“, и „Пирин“; природни паркове „Витоша“ и „Странджа“). • Оценява природните условия на областите като фактор за стопанска дейност. • Представя под различна форма последиците от дейността на човека в природните области. • Характеризира населението на България по брой, разпределение, състав, градско и селско население. • Изчислява средна гъстота на населението. • Описва видовете селища в България. • Дава примери за типични проблеми на населението и селищата в България (застаряване, обезлюдяване, транспортни, екологични). • Познава формата на управление, видовете власти (законодателна, изпълнителна и съдебна власт) в България и държавното устройство. 	<p>национален парк природен парк резерват</p> <p>природни области</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава административно-териториалните единици в България. • Познава основните етапи от развитието на стопанството на България. • Обяснява влиянието на природните и обществените фактори за развитие на стопанството на България. • Характеризира съвременното стопанство по основни дейности. • Използва стълбчеста и кръгова диаграма, за да характеризира основни стопански дейности. • Коментира проблеми на стопанството в България. 	<p>административна област, община, кметство</p> <p>екологичен фактор</p>
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	57%
За практически упражнения и дейности	28%
За преговор	4%
За обобщение	4%
За контролни работи (за входно и изходно ниво и за контролни работи)	7%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет география и икономика в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

Допълнителни уточнения за конкретния учебен предмет география и икономика.

- При изучаването на **Европа и Балкански полуостров** учениците следва да изучат географските обекти: полуостровите – Скандинавски, Пиренейски, Апенински, Балкански, Пелопонес, Халкидически и Истрия; островите – Исландия, Британски, Сардиния, Сицилия, Корсика, Крит, Цикладски, Северни и Южни Споради, Евбея; заливите – Ботнически и Бискайски, Струмски залив, Солунски залив и Триестки залив; моретата – Северно, Норвежко, Баренцово, Балтийско, Бяло, Адриатическо море, Егейско море и Йонийско море; проток – Ла Манш Коринтски канал; Пиренеи, Апенини, Алпи, Урал, Карпати, Кавказ, Скандинавски планини, Динарски планини, Пинд, Олимп, Македоно-тракийски масив, Източноевропейска равнина, Прикаспийска, Средноевропейска, Среднодунавска, Долнодунавска, Паданска низини, Беломорска низина, реки Волга, Дунав, Рейн, По, Вардар, Морава, Дрин и езера Ладожко, Женевско, Балатон, Охридско езеро и Шкодренско езеро. По своя преценка учителят може съобразно интересите на учениците, да въведе и приложи и други единични понятия и факти, с които да представи по-пълна географска картина, без това да довежда до възпроизвеждането на определенията им.

- В подбора на ситуации за представяне на изучаваните теми и проблеми и на задачите за прилагане на наученото следва да преобладават ситуации от практиката и решаване на житейски казуси.

- При реализация на програмата спазването на последователността в темите е задължително.

- Разпределението на съдържанието в подтеми се прави по преценка на този, който използва учебната програма, и в зависимост от целта – от автори на учебници при разработване на отделни урочни статии или от учители при планиране и реализиране на отделния учебен час, като учителят може да прецени различно от предложеното в учебника разпределение на съдържанието в подтеми.

- На учениците трябва да се даде възможност: да открият специфичното и уникалното на Европа, Балкански полуостров и България; да правят сравнения; да изведат някои проблеми на хората; да използват информационни технологии и интернет за търсене и представяне на географска информация

- Необходимо условие за постигане на целите на обучението по география и икономика в седми клас е осигуряването на учебни филми, посещението на тематични изложби, използването на информационни технологии и интернет.

* Съществени признаци за характеристика на:

климатичен пояс/област – териториален обхват на пояса/областта; фактори, определящи формирането на пояса/областта; характеристика на климатичните елементи на пояса/областта (температури, ветрове, валежи); значението на климатичния пояс/областта за живота и трудовата дейност на хората.

река – изворната територия и устие на реката; периодите на пълноводие и маловодие (определяне вкл. и чрез хидрограма); значението на водите на реката за трудовата дейност на хората.

природна зона/природна област – териториален обхват, релеф, климат, води, почви, растителност, животински свят, значение на природната зона/област за живота и трудовата дейност на хората.

страна – географското положение и границите; особености на природната среда, население, форма на управление и стопанство; столица и главни градове (посочва на карта/назовава)

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	40%
Оценки от контролни работи	30%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, работа по проектни задания и др.)	30%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Назоваване, определяне, описване, обясняване, характеризиране на географски и икономически обекти, процеси и явления; посочване на примери; изказване на обобщени изводи. Съставяне в устна и/или писмена форма на текст кратък отговор на географски въпрос и текст на мислено пътешествие. Изразяване на мнение по географски въпроси и защита на лична позиция. Търсене, извличане, подбиране, обобщаване и представяне на информация от различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени географски задачи.

Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Познава основни понятия, закономерности, процеси и явления. Чете географска карта, сравнява и анализира климатограма, хидрограма, стълбчеста и кръгова диаграма. Сравнява, групира, определя значението, характеризира (вкл. по правило) географски обекти, процеси и явления, обобщава, дава отговори, основани на доказателства. Изразява мнение по географски въпроси. Събира систематично, организира и описва данни и ги представя по различни начини (схеми, таблици, карти, табла и др.). Нанася маршрути и географски обекти върху контурна карта. Ориентира се в природата с помощта на карта; наблюдава природни обекти и явления. Изчислява разстояния и средна гъстота. Определя географски координати.
Дигитална компетентност	Използва информационните технологии за търсене, събиране, представяне и обмен на информация.
Умения за учене	Самонаблюдава и наблюдава съучениците, упражнява самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене. Събира, подбира, извлича информация от различни източници. Работи с всички елементи на учебника. Съставя кратък план. Наблюдава и проучва родния край и родното селище.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение по географски въпроси; познава правила за разумно поведение в различнижитейски ситуации и по време на природно бедствие. Дава примери за търпимост и взаимно уважение между хората. Сравнява изучени страни в Европа.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Разбира необходимостта от опазване на околната среда. Коментира основни екологични проблеми. Описва защитени територии в България.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<u>Български език и литература:</u> Използва знания и развива умения за работа с различни видове текст, както и умения за създаване на: описание по въображение и разказ по преживяно, направени в устна или писмена форма, според осъществяването на целта. Подготвя се и участва в дискусия по географски въпроси. Използва знания и развива умения за работа с терминологичен речник. Чрез цялото обучение се развива техниката на четене и писмената култура на учениците. Обогалява се езиковата култура с нови термини и понятия.
Общуване на чужди езици	<u>Чужди езици:</u> Разширява и задълбочава межкултурните компетентности.
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	<u>Математика:</u> Математическата компетентност включва в различни степени възможностите да се използват математически методи на мислене (логическо и пространствено мислене), което спомага за използването на пространствени ориентири при работата с модели, схеми и диаграми. Използва мерните единици за дължина и за лице на повърхнина – кв. км, и за ъгъл – градус, процент. Умее да построява диаграми и да интерпретира данни. <u>Химия и опазване на околната среда:</u> Използва знания за замърсяване на околната среда - халогенни елементи.
Дигитална компетентност	<u>Информационни технологии:</u> Изпълнява задачи, свързани с търсенето, намирането и обработката на информация по определени теми в глобалната мрежа. Изготвя мултимедийни презентации по зададена тема. Изготвя отговори на географски въпроси, доклади и съобщения, като използва текстообработващи програми.
Умения за учене	<u>Български език и литература, информационни технологии:</u> Развива основни умения за езикова и дигитална грамотност. <u>История и цивилизации:</u> Развива умения за ориентиране по карта. Развива умения за работа с различни видове карти на Европа, Балканския полуостров и България. Използва основни понятия – религия, християнство, ислям, държава, политическа карта, република, монархия.
Социални и граждански компетентности	<u>Литература, история и цивилизации:</u> Изгражда разбиране за нормите на поведение, общоприети в различните общества и среди, както и за това по какъв начин националната културна идентичност взаимодейства с европейската идентичност. Разбира значението на равенството, сигурността и толерантността в обществения живот на страната. Формира нагласи за съжителство на хора от различни религиозни и културни общности. Изгражда

	умения за работа в екип.
Инициативност и предприемчивост	Технологии и предприемачество: Изгражда отношение към инициативността, активността, независимостта и новаторството в личния и обществения живот. Извършва маркетингово проучване и изработва рекламни материали за представяне на фирми.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Биология и здравно образование: Илюстрира с примери негативни последици за природата от неразумна човешка дейност. Осъзнава необходимостта от опазването и съхраняването на биоразнообразието.